

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ В.Н. КАРАЗІНА
ФАКУЛЬТЕТ ІНОЗЕМНИХ МОВ

КАРАЗІНСЬКІ ЧИТАННЯ: ЛЮДИНА. МОВА. КОМУНІКАЦІЯ

Тези доповідей
XIV наукової конференції
з міжнародною участю

27 березня 2015 року

Харків 2015

УДК 81 (082)
ББК 81я43
К 22

Затверджено до друку рішенням Вченої ради
Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна
(протокол № 2 від 20 лютого 2015 р.)

Організаційний комітет конференції:

В.Г. Пасинок, доктор педагогічних наук, професор (голова)
Н.А. Оніщенко, кандидат філологічних наук, доцент (заступник голови)
І.С. Шевченко, доктор філологічних наук, професор
В.О. Самохіна, доктор філологічних наук, доцент
В.П. Кривенко, кандидат філологічних наук, доцент
О.В. Ребрій, доктор філологічних наук, доцент
С.К. Криворучко, доктор філологічних наук, доцент
О.О. Чорновол-Ткаченко, кандидат філологічних наук, доцент
П.Т. Гусєва, кандидат філологічних наук, доцент
С.Г. Машенко, доцент
Ю.В. Кобзар, К.М. Ніколаєнко (секретарі)

Адреса оргкомітету:

61022, м. Харків-22, майдан Свободи, 4,
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна,
факультет іноземних мов, тел. (057) 707-53-43

Каразінські читання: Людина. Мова. Комунікація : Тези
К 22 доповідей XIV наукової конференції з міжнародною участю. –
Х. : ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2015. – 274 с.
ISBN 978-966-285-182-3

До збірника увійшли тези доповідей наукової конференції, присвяченої
проблемам іноземної філології, методики викладання іноземних мов,
перекладу, міжкультурної комунікації, літературознавства. Розраховано
на наукових працівників, викладачів, аспірантів, студентів філологічних
спеціальностей.

УДК 81 (082)
ББК 81я43

ISBN 978-966-285-182-3

- © Харківський національний університет
імені В.Н. Каразіна, 2015
- © І.М. Дончик, макет обкладинки, 2015

ПРО НЕПРЯМІ НОМІНАЦІЇ НІМЕЦЬКИХ МІСТ СЕРІЙНОГО ТИПУ

Абросимова О.В. (Харків)

Власні назви, включаючи топоніми, становлять, разом з безеквівалентною
лексикою, важливу частину лінгвокраїнознавчого матеріалу. Особливе місце
серед країнознавчо значущих топонімів мають номінації міст.

З ономазіологічної точки зору серед позначень міст можна виділити
прямі номінації (*München* → „*Hauptstadt von Bayern*“), вторинні
(*München* → „*Schandvertrag von 1938*“) та непрямі номінації
(*München* → „*die heimliche Hauptstadt Deutschlands*“).

В аспекті лінгвокраїнознавства та міжкультурної комунікації особливий
інтерес представляють вторинні та непрямі номінації міст, оскільки саме в
них відбувається «кристалізація» країнознавчої інформації. Роль, яку відіграє
їхнє застосування під час мовлення в конкретній ситуації для розуміння
співрозмовників, тобто комунікативна значущість, свідчить про
лінгвокраїнознавчу релевантність таких мовних одиниць.

Непрямі номінації міст можна, у свою чергу, поділити на індивідуальні
(*München* → *heimliche Hauptstadt Deutschlands, Isar-Athen*) та серійні
(*Reichsstadt, Residenzstadt, Hansestadt, Universitätsstadt* та ін.).

Дослідження, що реферується, присвячене аналізу непрямих номінацій
німецьких міст серійного типу в публіцистичному дискурсі (на матеріалі
електронного комплексу щотижневика «Die Zeit» за 1995–2009 роки).

В результаті аналізу були виявлені частотні (прототипічні) та периферійні
представники відповідних номінативних серій.

Проявились також німецько- та російсько-/українськомовні відмінності
в узусі непрямої номінації міст.

ВЕРБАЛІЗАЦІЯ КОНЦЕПТУ «DIAMOND» В СУЧАСНІЙ АНГЛОМОВНІЙ КАРТИНІ СВІТУ

Акіньшина О.В. (Запоріжжя)

В останні десятиліття лінгвістична наука активно розвивається
в рамках нової наукової парадигми, що отримала назву когнітивної.
Виникнення лінгвокогнітології призвело до широкого використання
в лінгвістичних дослідженнях терміна концепт. Дослідник З.Д. Попова
говорить про те, що «отримати доступ до концепту найкраще через засоби
мови» [2, с. 36]. Виходячи з цієї тези, звернемося до аналізу значень слова-
терміна даного концепту.

Ми виявили основні концептуальні ознаки концепту «diamond» на основі
лексикографічних статей, що складають інформаційний зміст концепту:

ПРОБЛЕМИ НАВЧАННЯ ПЕРЕКЛАДАЦЬКОГО СКОРОПИСУ МАЙБУТНІХ ПЕРЕКЛАДАЧІВ

Черноватий Л.М. (Харків)

Фази усного послідовного перекладу включають сприймання тексту оригіналу (ТО), запис його змісту за допомогою перекладацького скоропису (ПС) та породження тексту перекладу (ТП) з опорою на згадані записи. Таким чином, перекладач має вміти письмово фіксувати зміст ТО у процесі його сприймання (тобто знати принципи ПС), а також володіти не тільки навичками міжмовного, а й міжсеміотичного переключення, що передбачає не лише вербальну, але й моторно-графічну реакцію (переключення з природної мови на ідеографічне письмо і навпаки). Нарешті, на етапі продукування ТП перекладачеві необхідні навички та уміння оформлення перекладу в умовах одноразовості продукування говоріння, яке синхронізується з читанням записів ПС.

Таким чином, яскравою ознакою послідовного перекладу є застосування в ньому ПС, тобто системи скороченого запису змісту ТО, яка здійснюється за певними принципами. ПС власне є окремою від перекладу діяльністю, а тому заслуговує й відокремленого розгляду, однак досі в Україні на рівні кандидатських дисертацій вона не досліджувалася (за винятком однієї роботи [1; 2]).

Дослідження [1; 2] показали, що майбутні перекладачі мають тенденцію занотовувати слова, а не думки, намагаючись записати ТО послівно, через що вони не встигають зафіксувати його зміст повністю і, внаслідок надмірної концентрації на окремих словах ТО, не завжди розрізняють суттєву та несуттєву інформацію у ТО, а тому частка суттєвої інформації, збереженої в їхніх записах, залежить від випадкових чинників. Оскільки студенти записують слова ТО переважно у рядок, не дотримуючись принципу вертикалізму, та фіксуючи значну частку слів у скороченій формі, при перекладі вони часто не в змозі розшифрувати власні записи і встановити логічні зв'язки між записаними ними ж словами, внаслідок чого частка збереженої в ТП суттєвої інформації ще більше (порівняно із записами) зменшується. Занотовуючи зміст ТО, студенти недостатньою мірою застосовують символи, в результаті чого їхні записи характеризуються слабкою щільністю, оскільки вони не встигають фіксувати у повному обсязі навіть суттєву інформацію. Крім того, неповністю усвідомлюючи тематичні зв'язки в ТО, студенти у своїх нотатках недостатньо застосовують трансформації для запобігання повторному запису тематичних елементів ТО на рівні речення та ТО загалом, що негативно впливає на якість їх перекладу.

Викладені вище висновки доцільно враховувати при розробці методики навчання усного послідовного перекладу з опорою на систему ПС, в чому і вбачається перспектива цього дослідження.

Література

1. Червінко Є.О. Методика навчання майбутніх філологів усного послідовного перекладу з української мови англійською з використанням перекладацького скоропису: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.02 «Теорія та методика навчання: германські мови» / Є.О. Червінко. – К., 2014. – 22 с.
2. Черноватий Л.М. Вплив ступеня розвитку навичок скороченого запису майбутніх перекладачів на повноту фіксації суттєвої інформації тексту оригіналу в усному послідовному перекладі / Л.М. Черноватий, Є.О. Червінко // Збірник наукових праць Бердянського державного пед. університету. Серія «Педагогічні науки». – 2012. – № 1. – С. 305–310.
3. Черноватий Л.М. Стратегії майбутніх перекладачів у застосуванні перекладацького скоропису в усному послідовному перекладі / Леонід Черноватий // Наукові записки. – Серія : Філологічні науки (Мовознавство). – Кіровоград : РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2014. – Вип. 128. – С. 297–302.

РЕАЛІЗАЦІЯ ТЕХНОЛОГІЇ “НАВЧАННЯ У СПІВРОБІТНИЦТВІ” НА СТАРШОМУ ЕТАПІ СЕРЕДНЬОЇ ШКОЛИ В ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ ЧИТАННЯ НІМЕЦЬКОМОВНИХ ТЕКСТІВ ЕКОЛОГІЧНОГО ПРОФІЛЮ

Чобітько В.І. (Київ)

Велика увага у навчанні іноземних мов приділяється читанню, як одному із видів мовленнєвої діяльності і як найбільш розповсюджені спосіб іншомовної комунікації. В процесі навчання читання в класах екологічного профілю старшої школи (10-11 класи) передбачається розвиток умінь всіх видів читання (вивчаюче, ознайомлювальне, оглядове), а також розуміння автентичних текстів екологічної спрямованості різних стилів: публіцистичних текстів (статей з журналів і газет), текстів з наукової фахової екологічної літератури тощо [1, с. 9].

На сторінках як вітчизняної, так і зарубіжної наукової літератури досить широко обговорюється проблема формування компетенції в читанні у учнів загальноосвітніх навчальних закладів. Цю проблему розглядали в своїх останніх публікаціях І.Л. Бім, Є.С. Полат, С.В. Гапонова, Л.В. Гнаповська, М.В. Денисенко, Л.Я. Зеня, О.Г. Квасова, І.В. Корейба, Г.К. Селевко та інші. Однак проблема навчання читання текстів профільної спрямованості учнів старших класів залишається мало дослідженою.

Тучина Н. В., Каминін І.М. МЕТОДИЧНА СКЛАДОВА ПІДГОТОВКИ ВЧИТЕЛЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ	230
Українська К.О. ЛЕКСЕМИ-СОМАТИЗМИ ЯК ЗАСІБ РЕПРЕЗЕНТАЦІЇ КОНЦЕПТУ <i>ANIMAL</i> У ДИТЯЧІЙ МОВНІЙ КАРТИНІ СВІТУ	232
Уткина Г.Ф., Шамаєва Ю.Ю. ОБУЧЕНИЕ КРИТИЧЕСКОМУ МЫШЛЕНИЮ В ПРОЦЕССЕ ОБУЧЕНИЯ ИНОСТРАННОМУ ЯЗЫКУ	234
Фещенко О.В. НЕЛАБІЛЬНІСТЬ ТЕМИ ЯК ПОКАЗНИК ІНСТИТУЦІЙНОСТІ ДИСКУРСУ АМЕРИКАНСЬКОГО СЛІДСТВА	235
Florya E.P. NEW TECHNOLOGIES IN TEACHING READING AND LISTENING COMPREHENSION	237
Хорошилова В.М. МЕТОДОЛОГІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ СТРАТЕГІЇ ЗАВДАННЯ ОБРАЗИ В НІМЕЦЬКОМОВНОМУ ІНТЕРНЕТ-ДИСКУРСІ	239
Цапенко Л.В. ДЕТЕКТИВНА РОЗПОВІДЬ ЯК ПІДЖАНР РОЗПОВІДІ: ГОЛОВНІ ОЗНАКИ	240
Черноватий Л.М. ПРОБЛЕМИ НАВЧАННЯ ПЕРЕКЛАДАЦЬКОГО СКОРОПISY МАЙБУТНІХ ПЕРЕКЛАДАЧІВ	242
Чобітько В.І. РЕАЛІЗАЦІЯ ТЕХНОЛОГІЇ “НАВЧАННЯ У СПІВРОБІТНИЦТВІ” НА СТАРШОМУ ЕТАПІ СЕРЕДНЬОЇ ШКОЛИ В ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ ЧИТАННЯ НІМЕЦЬКОМОВНИХ ТЕКСТІВ ЕКОЛОГІЧНОГО ПРОФІЛЮ	243
Чорновол-Ткаченко О.О. СУЧАСНІ МОДЕЛІ ЖАНРОВОЇ ДИФЕРЕНЦІАЦІЇ ДИСКУРСУ	245

Чухно О.А. ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ФОНЕТИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ У ДРУГІЙ ІНОЗЕМНІЙ МОВІ	247
Шевченко В.М. ІСТОРИЧНА ДИНАМІКА ПРИХОВАНИХ ПЕРФОРМАТИВІВ У НІМЕЦЬКОМОВНОМУ ДІАЛОГІЧНОМУ ДИСКУРСІ XV–XXI ст	248
Шевченко І.С. ЛІНГВОКУЛЬТУРНІ КОНЦЕПТИ: ПРОБЛЕМИ ТИПОЛОГІЇ	250
Шпак О.В. РЕАЛІЗАЦІЯ ДИСОНАНСНОГО КОНТАКТУ В АНГЛОМОВНОМУ ДИСКУРСІ	251
Шуневич Б.І. ТЕМАТИКА СТУДЕНТСЬКИХ ДОСЛІДЖЕНЬ ТЕХНІЧНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ У ЛЬВІВСЬКОМУ ДЕРЖАВНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ БЕЗПЕКИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ	253
Щербак О.М. ВЕРБАЛІЗАЦІЯ ТАКТИК ЗАГРОЗИ Й ПІДТРИМАННЯ БЕЗПЕКИ В НІМЕЦЬКОМОВНИХ ІНТЕРНЕТ-НОВИНАХ: ЛІНГВОРИТОРИЧНИЙ АСПЕКТ	254
Яценко И.Н. ОПЫТ ГИБРИДНОГО ОБУЧЕНИЯ ИНОСТРАННОМУ ЯЗЫКУ	256